

1 Levande skogar Jönköpings län

1.1 Sammanfattning för Levande skogar – Jönköpings län

Arbetet med att nå miljömålet fortgår inom både näringsliv och myndigheter i Jönköpings län. Samtliga aktörer gör insatser för att bevara och förstärka befintliga natur- och kulturvärden i skogen. Men insatserna räcker inte för att nå miljökvalitetsmålet. Bristen på exempelvis död ved, gamla träd och spridningskorridorer är fortfarande mycket stor. Skadenivån på kulturlämningar vid skogsbruksåtgärder är fortsatt på en hög nivå.

1.1 Utveckling i miljön och målbedömning – Jönköpings län

- Trenden för utvecklingen i miljön är NEGATIV
- Nås miljökvalitetsmålet till 2030? NEJ

1.2 Åtgärdsarbete för Levande skogar - Jönköping

1.2.1 Åtgärder på regional nivå – myndigheter

- På Jönköpings distrikt har Skogsstyrelsen beslutat om fyra nya områdesskydd (21,5 ha) sedan november 2021. Ytterligare fyra områdesskydd är under bildande¹. Länsstyrelsen har under 2022 beslutat om bildande eller utökning av 4 naturreservat. Totalt 117 ha varav 109 ha produktiv skogsmark.² Vid utgången av år 2021 fanns det 11 100 hektar formellt skyddad produktiv skogsmark i Jönköping län³.
- Skogsstyrelsen har avtalat om **naturvårdande skötsel** i drygt 10 områdesskydd, räknat från 2020 till dagens datum. I 8 av dessa områdesskydd är nu de naturvårdande skötselåtgärderna utförda, med en sammanlagd areal på cirka 15 hektar⁴.
- Skogsstyrelsen har inom **Grip on Life** gjort en handfull individuella rådgivningar kopplat till skogsbruksåtgärder intill vatten. Skogsstyrelsen har under året träffat tre gymnasieskolor samt elever som läser skogligt basår och informerat om projektet och de budskap vi vill framföra inom dess ramar. (Vattendragsvandringar – skogsbruk intill vatten, ekosystemtjänster, avrinningsområden, PAF för n2000). En utbildningsdag för entreprenörer och inköpare som är anslutna till Såg i syd har genomförts, samt ytterligare en vattendag vid Gnyltån. Skogsstyrelsen har även deltagit vid tre skogs dagar där vi informerade om projektet.
- Inom **hyggesfritt skogsbruk** har Skogsstyrelsen gjort 15 – 20 individuella rådgivningar; haft 4 skogs dagar och informerat och rådgett om hyggesfritt skogsbruk, deltagit på 3 skogs dagar där vi informerade om hyggesfritt skogsbruk. Vecka 48 kommer Skogsstyrelsen ha en temavecka kopplat till hyggesfritt skogsbruk. Skogsstyrelsen har breddat sina kommunikationskanaler till att bland annat medverka i pod-sändningar. Skogsstyrelsen deltog på Elmia där vi informerade om både Grip on Life och hyggesfritt skogsbruk.

---

¹ Muntligen Skogsstyrelsen

² Muntligen Länsstyrelsen Jönköpings län

³ [Area i hektar efter region, Överlapp mellan former, Typ av skogsmark, Former och år. PxWeb \(scb.se\)](#)

⁴ Muntligen Skogsstyrelsen

- Skogsstyrelsen erbjuder rådgivning och ekonomiska bidrag till skötsel av natur- och kulturmiljövårdande åtgärder via **NOKÅS** och **Skogens miljövården**. Hittills under 2022 har drygt 45 fastighetsägare fått skriftliga rådgivningar om natur- och kulturvårdande skötselåtgärder.
- Skogsstyrelsen har hittills under 2022 beslutat om **förbud mot viss avverkning**⁵ på knappt 20 anmälningar om föryngringsavverkning. Flertalet avser skydd av arter (oftast knärot och fåglar) men även förbud för att förhindra körskador i känsliga miljöer.
- I Jönköpings läns Gröna handlingsplan⁶ inkluderas klimatanpassningsfrågorna. Skogsstyrelsen har fått ett regeringsuppdrag för att arbeta med **återvätning**⁷ av dikad torvmark i ett projekt som ska pågå 2021–2023. Fem avtal om återvätning är beslutade, sammanlagd areal på dessa är 12,4 hektar.
- **Ålgbetesinventeringen**⁸ som genomförts av Skogsstyrelsen 2021/2022 visar att viltbetetrycket kräver kraftfulla åtgärder för att nå acceptabla nivåer. Andelen årsskadade tallar är i intervallet 10–20 procent vilket innebär en svår skadenivå. Trenden de senaste åren har varit att skadorna minskat något, en trend som verkar ha stannat upp enligt årets siffror. Skogsstyrelsens uppföljning gällande **ståndortsanpassning** vid föryngringsåtgärder visar att andelen tall på svaga marker är drygt 50% och att endast 18% (en ökning med 3 procentenheter jämfört med föregående år) av den mark som är lämplig för både tall och gran har återbeskogats med tall.
- Sommaren år 2020 fick Skogsstyrelsen samordningsuppdraget från Regeringen att tillsammans med Länsstyrelserna, Sveriges geologiska undersökning, Naturvårdsverket och Arbetsförmedlingen genomföra en satsning på **Naturnära jobb**⁹. Under det gångna året har arbetslaget i Jönköpings län bland mycket annat gjort följande: De har risdragit och bränt i flera skogliga reservat, de har även röjt och samlat riset i högar i tre tätortsnära skogar som inte är reservat. Nedmontering och/eller underhåll av vilthägn har skett i flera reservat. Naturnära jobb avslutas vid årsskiftet 2022/2023.

1.2.2 Åtgärder på kommunal nivå och inom regioner

- Fyra av länets kommuner har fått LONA-bidrag till totalt nio projekt där det huvudsakliga miljömålet är Levande skogar¹⁰. Åtgärderna inom dessa projekt är mycket varierande och innefattar bland annat friställning av träd, ta fram skötselplan och förbättra och röja fram vandringsleder.
- Aneby kommun har bildat ett naturreservat på totalt 94 ha varav 88 ha produktiv skogsmark och Jönköpings kommun tog beslut vecka 47 år 2022 om att bilda naturreservatet Junebäckens källor¹¹

1.2.3 Åtgärder inom näringslivet

- Arealen **frivilliga avsättningar**¹² minskade från 44 400 hektar år 2020 till 43 600 hektar år 2021. Även de certifierade arealen minskade mellan samma år, från 498 300 hektar till 475 600 hektar.

⁵ Muntligen och Skogsstyrelsens handläggningssystem

⁶ <https://www.lansstyrelsen.se/jonkoping/samhalle/planering-och-byggande/gron-infrastruktur/regional-handlingsplan.html>

⁷ <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/stod-och-bidrag/atervatningsavtal/>

⁸ [Abin Rapport \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se/Abin-Rapport-(skogsstyrelsen.se))

⁹ Muntligen av Länsstyrelsens samordnare för Naturnära jobb

¹⁰ <https://lona.naturvardsverket.se/>

¹¹ Muntligen Från Länsstyrelsen

¹² [PxWeb - välj tabell \(skogsstyrelsen.se\)](https://www.skogsstyrelsen.se/PxWeb-valj-tabell-(skogsstyrelsen.se))

- Södra skogsägarna utförde naturvårdande skötsel i 1178 hektar NS-bestånd i hela region syd¹³ under år 2021. Markägaren finansierar åtgärden men vissa har helt eller delvis finansierats med Nokås, Skogens miljövärden eller andra statliga stöd¹⁴. Sydved och Skogssällskapet har motsvarande åtaganden¹⁵.

1.3 Tillstånd och målbedömning för Levande skogar – Jönköpings län

Skogsstyrelsen bedömer att miljömålet med tillhörande preciseringar inte kommer nås till år 2030 med de idag beslutade styrmedlen och utvecklingen i miljön bedöms vara negativ. Fler än hälften av preciseringarnas indikatorer och mått saknar uppdaterat data vilket försvårar den regionala bedömningen.

En osäker och oförutsägbar resursfördelning för formellt skydd och naturvårdande skötsel försvårar myndigheternas strategiska och långsiktiga arbete.

Många positiva åtgärder genomförs i skogsbruket men ytterligare åtgärder är nödvändiga. Brist på ”gröna” spridningskorridorer försvårar och hindrar arters spridning samt minskar den biologiska mångfalden. Avverkning av gammal skog, utveckling mot allt tätare skogar och brist på viktiga strukturer som död ved påverkar hotade arter och hela ekosystem mycket negativt. Ett mer varierat skogsbruk behöver uppmuntras, en större areal behöver skyddas där återskapande av habitat och strukturer som död ved kan ske. Skadorna på kulturmiljöer måste minskas radikalt, helst helt upphöra, antalet gamla träd behöver öka och klövviltstammarna måste hållas på en rimlig nivå.

1.3.1 Grön infrastruktur

- Arealen gammal skog över 120 år i Jönköpings län, exklusive skyddade områden, fortsätter öka. Ökningen verkar dock ha avstannat efter år 2018. Studier visar att de flesta ekosystemtjänsterna finns i skogar äldre än 120 år. Dessa skogar kan dessutom leverera fler olika ekosystemtjänster jämfört med yngre skogar¹⁶. Arealen produktiv skogsmark med äldre lövrik skog, grova träd och död ved (strukturer i skogen) ökar i södra Sverige¹⁷, det gäller både i och utanför formellt skyddade områden.

1.3.2 Hotade arter och återställda livsmiljöer

- Läget för skogens fåglar varierar om man ser på Skogsstyrelsens region syd som helhet. Länen Kronoberg, Jönköping, Kalmar, Gotland och Östergötland uppvisar en försämrad situation de senaste tio åren. I Västra Götalands- och Värmlands län syns däremot en tydlig förbättring. Slutligen är trenden i Hallands-, Skåne- och Blekinge län en antydd minskning av antalet fåglar i skogen. Trenden för fågel knuten till död ved är svagt negativ i hela regionen.¹⁸
- Antal rödlistade (CR, EN, VU) arter med minskande populationer där skog är en viktig livsmiljö ökar i Sverige. I Jönköpings län finns omkring 260 skogsanknutna hotade rödlistade (CR, EN, VU) arter, varav 18 är akut hotade (CR)¹⁹. Tar man med arter i kategorin nära hotad (NT) ökar antalet till 680. En stor andel, 225 stycken, av de rödlistade arterna (CR,

¹³ Södras region syd. Innefattar länen Skåne, Blekinge, Halland, Kronoberg, Kalmar, Västra Götaland, Jönköping och Östergötland

¹⁴ <https://www.sodra.com/sv/se/skog-medlem/skogsbruk/skota-skog/naturvardande-skotsel/>

¹⁵ Muntligen från ombud på Skogssällskapet

¹⁶ [Jönköpings län - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://jokoping.lan-sverigesmiljomal.se)

¹⁷ Källa: <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/levande-skogar/strukturer-i-skogslandskapet/>

¹⁸ www.fageltaxering.lu.se

¹⁹ Källa. <https://artfakta.se/rodlistan?lt=%5B662%5D&co=%5B7%5D&rl=%5B2,3,4,5%5D>

EN, VU) är knutna till lövskog. Många svårspidda arter knutna till (ädel-) lövträd är sannolikt hotade på grund av nutida och framtida brist på gamla och döda träd.

1.3.3 Bevarande av natur- och kulturmiljöer

- De nationella hänsynsinventeringar av forn- och kulturlämningar som årligen genomförs av Skogsstyrelsen visar att skador orsakade av skogsbruksåtgärder är på en fortsatt hög nivå. Resultatet för Götaland år 2021 visar att 16 procent av forn- och kulturlämningarna är skadade eller grovt skadade, vilket är i princip samma omfattning som vid uppföljningens start. De svåraste skadorna orsakas av markberedning. Är lämningarna markerade med kulturstubbar eller annan utmärkning minskar andelen skador. I Götaland saknar 81% av lämningarna utmärkning och av dessa skadas **eller grovt skadas** ungefär en femtedel. Skador på oregistrerade lämningar ingår inte i uppföljningen²⁰.

---

²⁰ [01. Andel kända kulturlämningar som påverkats vid förnygringsavverkning efter Landsdel, Ägare, Skadegrad, procent och År. PxWeb \(skogsstyrelsen.se\)](#)